

СТАНОВИЩЕ

от член на НЖ: Радослав Михайлов Цонев, доктор, доцент в Югозападния университет „Неофит Рилски“

за дисертационен труд за придобиване на образователната и научната степен „Доктор“ в професионално направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език*.

Автор на дисертационния труд: **Ализа Тайсир Халил-Константинова**, редовен докторант към Секцията за българска диалектология и лингвистична география на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН

Тема на дисертационния труд: **Народни модели за назоваване на традиционни видове алкохолни напитки в българските говори**

Научен ръководител: проф. д-р Ана Кочева

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение

Трудът е актуално и оригинално проучване, което включва богат лингвистичен емпиричен материал. Описани и анализирани са лексикални примери от различни части на българската езикова територия: от *същински източен диалект*, какъвто е среднорупският говор (гр. Златоград), от западнорупски говор, *попадащ* в пределите на *ятовата изоглосна зона*, в която диалектите притежават и източни, и западни езикови черти (гр. Банско; с. Горно Драглище, Разложко; с. Долно Дряново, Гоцеделчевско), от централен балкански говор, откриващ се *частично* в *ятовата изоглосна област* (гр. Трявна и гр. Хисаря), от *същински югозападен говор* (с. Шишковци, Кюстендилско), от *същински северозападен говор* (с. Чупрене, Видинско; с. Старопатица, Кулско), от *пограничен западен говор* (с. Паружда, Белоградчишко).

Важно е да се отбележи, че до момента в България не е правено подобно цялостно и подробно научно изследване на народните модели за назоваване на традиционните видове алкохолни напитки (вино и ракия) в българските говори.

2. Ориентация на дисертанта за състоянието на проблема и научната литература

Докторантката добре познава основната литература по проучвания от нея проблем. В библиографията към своята дисертация тя е посочила 44 източника (научни публикации, лексикографски и електронни източници), които е ползвала в процеса на изследователската си работа.

3. Характер на избраната методика

Методологията на изследване, която Ализа Халил-Константинова прилага, съответства на спецификата на дисертационния труд, на поставените цели и задачи на проучването. Използвани са разнообразни методи както със *синхронен*, така и с *диахронен* характер. Основният метод е *дескриптивният (описателният)*, чрез който

синхронно са представени словообразователните модели за назоваване на традиционните видове алкохолни напитки (вино и ракия).

4. Кратка аналитична характеристика на научните и/или научно-приложните приноси на дисертационния труд

Научните приноси в дисертационния труд „Народни модели за назоваване на традиционни видове алкохолни напитки в българските говори“ са пряко свързани с успешно решените задачи на изследването. Някои от приносите са:

* Трудът е самостоятелно изследване, което включва лингвистични данни от теренни проучвания, научни архиви, диалектни речници, сборници и др. Експерпираният богат езиков материал (в голямата си част лично събран на терен от докторантката) е успешно описан и анализиран.

* Коректно са представени теоретичната и методологичната рамка на изследването.

* Установени са номинационните характеристики и модели на народните названия на алкохолните напитки (вино и ракия) в българските териториални и социални говори.

* Проследен е произходът (домашен и чужд) на думите, с които се именуват ракията и виното в различните български диалекти.

* Интересни от лингвистична гледна точка са примерите от старобългарски и среднобългарски източници. Много ценни са образците (включващи диалектни названия на виното и ракията) от теренни проучвания.

* Приноси са изводите на докторантката за по-честото използване на *деривацията* при моделите за названия на ракиите (които имат най-често домашен езиков произход) и по-ограничената ѝ употреба при моделите за названия на вината, за голямото разнообразие на наименованията на ракиите (най-вероятно поради многообразието от различни видове ракии в отделните географски райони на България), за символните значения на тези названия и т.н.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са отпечатани, цитирания

Ализа Халил-Константинова е представила за защитата своя дисертационен труд „Народни модели за назоваване на традиционни видове алкохолни напитки в българските говори, София: БАН, 2021, 135 с.“ и автореферата към него. Публикувала е 3 статии по проблематиката на дисертацията, от които 1 статия в периодично научно издание, реферирано и индексирани в Web Of Science, и 2 статии в нерепериранни списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове.

Представените от Ализа Халил-Константинова материали за защитата изпълняват и надвишават националните минимални изисквания за придобиването на образователната и научна степен „Доктор“ по чл. 26, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и са в съответствие с изискванията по чл. 2, ал. 1 от ППЗРАСРБ и по чл. 17 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за български език.

6. Авторефератът правилно ли отразява съдържанието на дисертационния труд

Авторефератът отразява правилно съдържанието, основните положения и научните приноси на дисертационния труд.

7. Заключение

Дисертационният труд „Народни модели за назоваване на традиционни видове алкохолни напитки в българските говори“ притежава езиковедски достойнства и има висока научна стойност (особено по отношение на представения и анализиран автентичен материал). Разглежданата проблематика е актуална, текстът е последователно структуриран и съдържа интересни обобщения и полезни изводи. Заради гореизброените качества на изследването и приносните моменти в него убедено давам своя положителен вот и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Ализа Тайсир Халил-Константинова.

13.02.2022 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Р. Цонев